

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. I. Perusina Societatis officii. An societas officii lucro locus per mortem ejus, sub cujus vitæ periculo posita est, si de tempore, quo inita fuit, ignaris contrahentibus, talis persona erat ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

DE SOCIETATE OFFICII DISCURSUS PRIMUS.

PER VINA SOCIETATIS OFFICII

PRO

JACOBO ARGENTEO

CUM

ALMERIGIS.

Responsum pro veritate.

An societatis officii lucro sit locus per mortem ejus, sub cuius vitæ periculo posita est, si de tempore, quo inita fuit, ignaris contrahentibus, talis persona erat graviter infirma, & in subsequente mortis periculo constituta.

SUMMARIUM.

- 1 **C**ausa controversa.
- 2 Actus gestus cum falso præsupposito corrui.
- 3 De casibus exceptis, in quibus cesset lucrum sortis.
- 4 De ratione, ob quam mors violenta excipitur.
- 5 Habens facultatem eligendi seu nominandi, si nominat mortuum vel moribundum, eam non consumit.
- 6 Solvens adjecto, quem scit mutasse statum, malè solvit.
- 7 Acceptans litteras cambii an teneatur si scribens decessit.
- 8 Venditor mercium quando etiam sine reservatione domini præferatur creditoribus anterioribus.
- 9 De aliis similibus, in quibus actus habetur pro infesto ob deficientem consensum.
- 10 Quod creditori adversus lucrum pecunia data ad societatem succurratur beneficio restitutionis in integrum, vel lesionis.
- 11 In dubio pro exclusione lucri.

DISC. I.

Ubi die 2. Septembris Argentens in Urbe inivit societatem officii sub periculo vitæ Caroli filii in Civitate Perusii existentis, qui tunc graviter infirmus post quatuor dies obiit, quare interrogatus per quemdam insignem Cardinalem, quid in isto casu sentiret, an scilicet per talem mortem factus esset locus lucro dictæ societatis, Respondi ut sequitur.

Individuorum notitiam magnæ eruditionis & laboris effectum, sæpè quotidiana experientia docet, partum esse casus & fortunæ; Quantum ergo videre licuit, casum controversum in individuo tantum non inveni. Quare procedendo cum regulis & principiis generalibus cum quibus deficiente particulari decisione majorum nostrorum exemplo procedere docemur, pro certo respondendum censo pro lucri exclusione, vel ratione consensus deficientis, vel ratione casus ex partium verisimili

Card. de Luca de Censibus Pars IV.

intentione exceptuati; Cerrò enim certius est Io. Iacobum contraxisse societatem sub periculo vitæ Caroli ejus filii verisimiliter attento ordine naturæ, plus vixuri, cum præsupposito, quod esset sanus, Si enim cogitasset illum tunc in periculosa infirmitate, ac morti proximam reperiri, utique eum non nominasset, Ideoq; dicendus est contractus vel actus gestus cum falso præsupposito, cuius ratione ex deficiente consensu corrui ac habetur pro infesto, cū nunquam animus, seu voluntas trahatur ad ea ignorata, quæ cognita verisimiliter gesta non essent. *cum putarem ff. famil. ercisc. cum concord. per Duran. dec. 373. num. 4. & 11. Rota in Bonon. nullitatis concordia 12. Junii 1645. coram Cerro & in aliis.*

Quod autem hoc fuerit præsuppositum Jo. Jacobi, quodque si casum scivisset, vel etiam cogitasset, id non egisset, probat nedum ipse sensus naturalis, sed etiam contextus contractus, in quo exceptuatur, non solum casus mortis violentæ in communi formula apponi solitus, sed etiam alter febris quæ nuncupatur *perichialis*; Si enim sibi voluit præcavere nedum de casu mortis violentæ, sed etiam naturalis ex causa dictæ febris, multò fortius dicendum est ejus animum nullo modo dirigi potuisse ad nominationem constituti in articulo vel in proximo periculo mortis; Talemque animum aperte comprobatur subita mutatio personæ post habitam notitiam infirmitatis, Animus enim & voluntas non magis verbis quàm factis probatur *ex deductis per Gregor. dec. 163. 239. & 247. ubi Addens* a que ex præcedentibus ac subsequenter optime concluditur *Greg. dicta dec. 239. num. 5.*

Et quemadmodum in casu mortis violentæ cessat lucrum, non ratione tollendi occasionem infirmarum, ut malè censuit *Boccacc.* sed ratione deficientis consensus, *ut in voto Seraph. impress. apud Zach. de societ. dec. 46. num. 8.* Et est alias certum, ita & fortius cessare debet in presenti, in quo clarius ac verisimiliter abest consensus contrahendi; Atque sicut creditore nominante mortuum, nulli dubium est quod contractus esset imperfectus & invalidus, ita dicendum est, dum nominavit constitutum in mortis articulo, qui mortuo assimi-

latur ad text. in l. *quasitum* ff. de iud. ubi communi-
ter DD. & in l. cum in statu §. si ambo ff. de donat.
inter vir. & uxor. cum concordant. de quibus Fenutius
in tract. de momento temporis c. 6. Rip. de actibus in
artic. mort. c. 1. n. 2. & 3. cum seqq. cum aliis quæ in
proposito moribundi, seu constituti in mortis ar-
ticulo habentur in Romana augment. i de Bolognetis
sub tit. de dote disc. 27.

Hinc propterea habemus, quod habens facul-
tatem eligendi & nominandi, vel similem expiran-
tem in primo actu, si eligit, vel nominat mortuum,
vel moribundum, aut aliàs ex errore gerit actum,
qui inutilis est, ac effectum non sortitur, non pri-
vatur tali facultate, sed actus præcedens habetur
pro non facto, quod abest dolus vel culpa faci-
entis, ut ad limitationem textus in l. boves
§. hoc sermone ff. de verb. signif. plura colligit ibidem
Tiraquell. limit. 1. & limit. 21. per totum.

Et magis proximè, si quis mandet suo debitori,
ut pecunias solvat Cajo absenti, qui reputatus ab
adiacente integræ fidei detegatur de coactus, utique
debitor tali adjecto solvens malè solvit, si sciat mu-
tationem status, quàm tamen inquirere non tene-
tur, non alia genuina ratione, nisi quia voluntas
adiacentis trahi non potuit ad huiusmodi casum,
quem si cogitasset, utique ita non mandasset Stracc.
de adject. par. 3. num. 59. & 110. Capyc. Lar. dec.
8. n. 3.

Item mercator, cui diriguntur litteræ cambi ali-
cui solvendæ, illas acceptans cum præsupposito,
quod scribens esset in valido statu, non tenetur ad
solutionem, atque acceptatio illum non obligat, si
de tempore acceptationis ille mutaverat statum,
dictaque mutatio verisimiliter erat acceptanti igno-
ta ex ample deductis dec. 345. par. 5. rec. in Romana
litterarum Cambii 16. Martii 1640. coram Coccino,
in Romana seu Neapolitana litterarum cambii 9.
Junii 1653. Dmozetto inter luas decif. 940. Merlin.
controv. 11. centur. 2. Rot in Romana seu Neapoli-
tana litterarum cambii 13. Aprilis 1668. coram Al-
bergato, in quibus habentur concordantes, quod
latius agitur sub tit. de Cambiis, in Rom. litterarum
cambii seu Bonon. disc. 20. & in dicta Romana, seu
Neapolitana pro Saluisio disc. 25 & in aliis, idque non
alia ratione nisi consensus deficientis in accepta-
tione.

Insuper certa juris conclusio est, quod venditis
mercibus habita fide de pretio, illarum dominium
transfertur in emptorem, adeo ut si postea iste de-
ficiat, ejus creditores anteriores super illis præfe-
rantur eidem priori domino & venditori, sed si
emptor de tempore emptionis erat decoctus vel
decoctioni proximus incio venditore, qui bona fi-
de illum putabat idoneum ac fidelem, tunc pro-
pter deficientiam consensus vendendi, fidemque ha-
bendi, non transfertur dominium, atque venditor
est aliis potior in suis mercibus, ut plene discussio
articulo, & omnibus opinionibus recensitis probat
Gizzarell. decif. 62. & habetur sub tit. de credito.

Et conferunt ad probandam verisimilem defici-
entiam consensus, quæ notantur per Franck. decif.
9 113. de sponsione super casu, qui tunc jam evenerat,
Atque benè congruit simile de assecuratione navis
jam naufragæ ob eandem rationem deficientis
consensus ex deductis per Greg. decif. 126. n. 5. &
per tot. Ac faciunt etiam, quæ in jure notantur de
actione redhibitoria circa emptionem rei, quæ repu-
tata valida detegitur infecta & defectiva, pluraque
similia dari possunt, in quibus de jure statutum est,
actum gestum præter intentionem haberi pro in-

fecto, quoniam actus voluntarii non plus obligant vel
operantur, quam voluntas est atque actus agentium
ultra intentionem non operantur; Vnde propterea
firmiter dicendum videtur, contractum socie-
tatis ex defectu consensus circa nominationem peri-
culi esse imperfectum & invalidum, proindeque
cessare lucrum.

Et quatenus etiam contractus perfectio præten-
di posset, adhuc tamen succurrendum omninò ve-
niret creditori, Vel beneficio restitutionis in inte-
grum competentem etiam majoribus ex clausula ge-
nerali, si qua mibi iusta causa, propter ignorantiam
dictæ periculosa infirmitatis, cum de jure non du-
bitetur probabilem & iustam ignorantiam mereri
restitutionem ex deductis per Odd. de restit. in in-
tegr. quest. 8. Vel ex capite læsionis enormissimæ,
quæ resultaret creditori ementi cum sua pecunia
periculum vitæ nominati, maximè enim læsivum,
atque ab omni æquitate alienum est, ut sub pericu-
lo vitæ moribundi, ac in lætali infirmitate consti-
tuti, creditor totius sortis jacturam, debitor autem
adeo ingens lucrum sine probabili periculo facere
debeat, cum absolutum sit apud legistas, canonistas
& morales in huiusmodi contractibus sola periculi
ratione licitis, lucrum esse debere proportionatum
periculo, atque periculum lucro, ut in materia spon-
sionum communiter tractant.

Et tandem sufficere videtur per hæc animum ju-
dicialis reddi dubium, ut in dubio pro exclusione lu-
cri veniat judicandum favore creditoris tractantis
de damno vitando, non autem debitoris conten-
dentis de lucro captando Zach. de Societ. num. 429.
Cavaler. dec. 220. & 239. utrobique in fine.

ROMANA
SOCIETATIS OFFICII
PRO
SFORTIA CESCARINO
CUM
GASPARE CHRISOSTOMO.

Casus decisus per Rotam pro Chri-
stomo.

De lucro societatis officii per mortem ejus,
sub cuius vitæ periculo contracta est, An
& quando impediatur ob non præstitum
fidejussorem, vel aliud non implemen-
tum, Et quando istud remissum censetur.

Tempus initæ societatis quomodo sit com-
putandum, & quando incipiat. Et an
per diversam observantiam solvendi
fructus censetur novata prima con-
ventio.

S U M M A R I U M.

1 **F**acti series.
2 **L**ucrum impeditur per non implementum
quia debitor ex contractu non adimplere
non debet facere lucrum.